



Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
факультет історії і права

*кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського*

*кафедра державно-правових дисциплін,
кримінального права і процесу*

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

кафедра правового регулювання економіки

Матеріали круглого столу
до Дня юриста

***«Виклики правничої
професії
в умовах воєнного
стану»***

06 жовтня 2022 року

м. Харків

Виклики правничої професії в умовах воєнного стану : тези доповідей та наукових повідомлень учасників круглого столу присвяченого до Дня юриста (6 жовтня 2022 року) / уклад.: О.О. Коваленко, Т.Г. Головань, М.Д. Ждан ; за ред. О.О. Коваленко. – Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. – 158 с.

У збірнику розміщено тексти наукових доповідей та повідомлень, присвячених актуальним проблемам правничої професії в умовах воєнного стану.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, що цікавляться проблемами правничої професії в умовах воєнного стану.

Матеріали круглого столу оприлюднені у електронному вигляді на сервері відкритого електронного архіву (репозитарію) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди EKhNPUiR (електронний архів): <http://dspace.hnpu.edu.ua/> та на сайті факультету історії і права: <http://www.hnpu-laws.in.ua/> у розділі «Наука».

Інформація про оргкомітет. Координацію проведення круглого столу здійснює кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського та кафедра державно-правових дисциплін, кримінального права і процесу – тел.: +38(057)700-35-16, e-mail: trudkonf.hnpu@gmail.com)

Коваленко Олена Олександрівна (в.о. завідувача кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського д-р юрид. наук, професор) +38(057)598-98-75;

Головань Тетяна Георгіївна (в.о. завідувача кафедри державно-правових дисциплін, кримінального права і процесу канд. юрид. наук, доцент) +38(067)681-93-90;

Ждан Микола Дмитрович (канд. юрид. наук, доцент) +38(063)948-05-19.

Оргкомітет круглого столу не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники та їх наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів круглого столу посилання на джерела є обов'язковим.

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
протокол №10 від 19 жовтня 2022 р.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2022

ЗМІСТ

<i>Жернаков В.В. ВОЄННИЙ СТАН: СУТНІСТЬ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ</i>	5
<i>Джабраїлов Р.А., Гудіма Т.С., Малолітнева В.К. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ</i>	9
<i>Коваленко О.О. ЩОДО ПЕРСПЕКТИВ СПІВВІДНОШЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО АСПЕКТІВ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ВІДНОСИН У СФЕРІ ПРАЦІ ДЛЯ РОЗБУДОВИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД</i>	13
<i>Синчук С.М. СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ ЯК ОСНОВА ВИЗНАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ – ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ З УКРАЇНИ</i>	16
<i>Шабанов Р.І. ЩОДО ПРОБЛЕМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ЗАЙНЯТІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	19
<i>Амелічева Л.П. ПРОФЕСІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТА-ПРАВНИКА КРІЗЬ ПРИЗМУ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	21
<i>Бурак В.Я. ДИСТАНЦІЙНА РОБОТА ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ПРАЦЮ</i>	25
<i>Вербіцька М.В. ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ВИГУЛЮВАННЯ СОБАК</i>	28
<i>Головань Т.Г. ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	31
<i>Гоц-Яковлєва О.В. МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВНИКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ З РФ</i>	34
<i>Ждан М.Д. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ РОБОТИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ</i>	36
<i>Калаченкова К.О. ФУНКЦІОНУВАННЯ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІКИ ЯК ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ</i>	40
<i>Лук'янчиков О.М. ВИДИ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ АДВОКАТА</i>	41
<i>Остапенко О.Г. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВНИЧОЇ ПРОФЕСІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	44

Шабанов Роман Іванович,
професор кафедри цивільно-правових дисциплін
і трудового права імені проф. О.І. Процевського
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди,
доктор юридичних наук, професор
e-mail: roman.kh1978@gmail.com

ЩОДО ПРОБЛЕМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ЗАЙНЯТІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Війна, що продовжує тривати на українській землі, породжує катастрофічні втрати для нашого суспільства і держави: руйнації піддається цивільна інфраструктура (дитячі садки, заклади середньої та вищої освіти, заклади охорони здоров'я, будівлі органів публічного управління тощо), підприємства і організації (заводи, фабрики, сільське господарство), пункти перерозподілу енергетичних ресурсів тощо. І це не лише матеріальні втрати - це втрати робочих місць. За різними даними станом на травень 2022 року близько п'яти мільйонів українців втратили роботу у результаті воєнних дій, а це 1/4 від усього працездатного населення держави. Себто чверть населення України не отримують заробітної плати для забезпечення існування себе і своєї сім'ї. Дані показники очевидно ставлять питання про перспективу реальної гуманітарної катастрофи в нашій державі, якщо владою не буде вирішене питання про забезпечення реалізації права на зайнятість. Треба зазначити, що означене право представляє собою суб'єктивне право кожного громадянина, який належить до категорії економічно активного населення, на державне сприяння в одержанні роботи або необхідної профпідготовки для цього, якому відповідає обов'язок держави в особі її компетентних органів здійснити таке сприяння [1, с. 343].

Запровадження в Україні 24 лютого 2022 року воєнного стану зумовило появи в українському законодавстві відповідних новацій, зокрема, й у сфері зайнятості. Так, у Закон України "Про зайнятість населення" [2] згідно Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування сфер зайнятості та загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття під час дії воєнного стану" були внесені відповідні зміни.

Однією з таких змін стала трансформація п. 3 ст. 24 Закону України "Про зайнятість населення", в якому в переліку заходів сприяння зайнятості замість формулювання "створення умов для самозайнятості населення та підтримка підприємницької ініціативи" тепер наявне "сприяння самозайнятості населення, організації підприємницької діяльності". З юридичної точки зору це означає, що особа, котра бажає зайнятись підприємницькою діяльністю може розраховувати на надання консультацій щодо такої діяльності, однак їй не буде надаватись одноразова фінансова допомога для її організації. Інші трансформації Закону України "Про зайнятість населення" містять положення про пристосування системи матеріальної допомоги по безробіттю в умовах воєнного стану та надання дозволів на працевлаштування для іноземних громадян. Водночас, на жаль, жодних стимулів для створення робочих місць в умовах воєнного стану чи їх збереження оновлений Закон України "Про зайнятість населення" не містить.

Закон України "Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану" [3], який набув чинності 24 березня 2022 року, включає в себе декілька норм, спрямованих для забезпечення зайнятості громадян для воєнних потреб: з метою оперативного залучення до виконання роботи нових працівників, а також усунення кадрового дефіциту та браку робочої сили, у тому числі внаслідок фактичної відсутності працівників, які евакуювалися в іншу місцевість, перебувають у відпустці, простої, тимчасово втратили працездатність або місцезнаходження яких тимчасово невідоме, роботодавець може укласти з новими працівниками строкові трудові договори у період дії воєнного стану або на період заміщення тимчасово відсутнього працівника (ч. 2 ст. 2); у період дії воєнного стану роботодавець має право перевести працівника на іншу роботу, не обумовлену трудовим договором, без його згоди (крім переведення на роботу в іншу місцевість, на території якої тривають активні бойові дії), якщо така робота не протипоказана працівникові за станом здоров'я, лише для відвернення або ліквідації наслідків бойових дій, а також інших обставин, що ставлять або можуть становити загрозу життю чи нормальним життєвим умовам людей, з оплатою праці за виконану роботу не нижче середньої заробітної плати за попередньою роботою (ч. 1 ст. 3). Проте наведені норми стосуються передусім кадрового наповнення вакантних чи фактичних посад на тих підприємствах, що мають

можливість працювати в умовах воєнного стану. Щодо створення додаткових робочих місць для працівників зруйнованих та ліквідованих підприємств даний нормативно-правовий акт не містить жодного положення.

Таким чином, реалізація права на зайнятість в умовах воєнного стану продовжує залишатись проблемним питанням. Компенсація втрати роботи для осіб, що залишились на території України, поки що здійснюється системою соціальної допомоги. Проте держава наразі потребує відновлення реального виробництва, максимального залучення працездатного населення до оплачуваної роботи. Відповідно, пропонується створити урядову Концепцію зайнятості в умовах воєнного стану, впровадження якої має як підтримати економічний стан населення, так і обороноздатність держави.

Список використаних джерел

1. Шабанов Р.І. Концептуальні засади соціального захисту від безробіття: монографія. Харків: ХНАДУ, 2015. 359 с.
2. Про зайнятість населення: Закон України від 5 липня 2012 року № 5067-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text> (дата звернення 30.09.2022).
3. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 року № 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (дата звернення 30.09.2022).

УДК 340.1

ORCID 0000-0003-0526-5393

Амелічева Лілія Петрівна,
професор кафедри цивільного права і процесу
Донецького національного університету імені Василя Стуса,
доктор юридичних наук, доцент
e-mail: amelicheva@donnu.edu.ua

ПРОФЕСІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТА-ПРАВНИКА КРІЗЬ ПРИЗМУ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Важливим першим етапом у професіалізації студента-правника є формування його професійної ідентичності в юридичній професії, від якої в свою чергу залежить його соціальне благополуччя.

В сучасній спеціальній літературі [1; 2; 3] нерідко наголошується, що пандемія COVID-19 у всьому світі з 2020 року суттєво вплинула на масштабний перехід освіти, у тому числі юридичної клінічної освіти, від традиційної форми навчання на дистанційну, що в певній мірі пригальмувало процес становлення професійної ідентичності, знизило рівень соціального благополуччя студента.